

Tomas Lehecka

KOLLOKATIONER OCH KOLLIGATIONER. OM FÖRHÅLLANDET MELLAN SEMANTISKA OCH SYNTAKTISKA PREFERENSER HOS ENGELSKA ADJEKTIVIMPORTER I SVENSK TIDNINGSTEXT

Collocations and colligations. The connection between the semantic and syntactic preferences of English adjective imports in Swedish newspaper text

The study investigates the relationship between the collocation and colligation patterns of 123 forms of English adjective imports in a Swedish newspaper corpus (1965–2004; 110 M words). Collocation refers to the statistically significant co-occurrence of two lexical items in a given data. Colligation refers to the preference of a lexical item to occur in certain syntactic functions.

The study shows that the relationship between the collocation and colligation patterns is different for different adjective forms. For some adjective forms these patterns are inherently related to each other. For others the colligation pattern is relatively independent of the lexical contexts in which the form is used. In general, the stronger an adjective form is attracted to any given syntactic function, the less varied its collocates are semantically. However, it is argued that strictly semantic features are not the primary factor affecting the syntactic use of adjective forms. Rather, the syntactic preferences depend on the adjectives' socio-pragmatic characteristics, which are represented indirectly in the collocation patterns.

Methodologically, the study presents a new perspective on analyzing adjective imports and their semantic and syntactic preferences in Swedish. It is shown that conducting quantitative analyses simultaneously on a large number of word forms gives valuable insight into the relationship between distribution patterns at different levels of linguistic analysis.

Key words: adjectives, collocation, colligation, semantic preference, corpus linguistics, imported words, Swedish.

1 Inledning¹

Korpusbaserade lingvistiska teorier framhäver vikten av att studera språket simultant ur flera perspektiv (se t.ex. Sinclair 1996 och 2004, Hunston och Francis 2000, Hoey 2005). I stället för att utgå från abstrakta syntaktiska el-

¹ Jag vill tacka Jan-Ola Östman och Marika Tandefelt för deras kommentarer till en tidigare version av texten. Jag vill även tacka Magnus Erlingsson för hans hjälp med databehandlingen av materialet.

ler semantiska regler i ett språk, fokuserar korpuslingvistiska studier primärt på enskilda ord och deras användningsmönster på olika lingvistiska nivåer: bl.a. de morfologiska, syntaktiska, semantiska och pragmatiska nivåerna. Användningsmönstren på de olika nivåerna är inte oberoende av varandra, utan de är alla interrelaterade. Hur ett ord används t.ex. syntaktiskt påverkar dess semantiska egenskaper och vice versa. Syntax och semantik betraktas således inte som självständiga system, utan snarare som två perspektiv ur vilka användningsmönstren kan studeras.

I denna studie undersöker jag förhållandet mellan två typer av lexikala användningsmönster som har en relativt väletablerad ställning inom korpusbaserade teorier: kollokation och kolligation. Termen kollokation syftar på ordens preferens att förekomma i en viss lexikal kontext, t.ex. *förnyelsebar* används ofta tillsammans med *energi*, *energikälla*, *vindkraft* osv. Kolligation syftar i sin tur på ordens preferens att förekomma i vissa syntaktiska funktioner, t.ex. *förnyelsebar* används oftast som adjektivattribut. I föreliggande studie jämför jag kollokations- och kolligationsmönstren för 123 olika adjektivformer i en svensk tidningskorpus.

Studieobjekten utgörs av moderna engelska adjektivimporter, dvs. adjektiv som har importerats från engelska till svenska sedan 1945 (bl.a. *cool*, *digital*, *förnyelsebar*, *live*, *multinationell*, *tajt/tight*, *vattenburen* och *överbeskyddande*). Jag har beskrivit de syntaktiska preferenserna hos dessa adjektiv i en tidigare studie (Lehecka 2012). Adjektivimporterna lämpar sig bra för en studie av adjektivens kollokations- och kolligationsmönster i och med att de utgör en relativt tydligt avgränsad grupp som uppvisar en hög grad av morfologisk variation. Materialet är Språkbankens svenska tidningskorpusar från 1965–2004 som sammanlagt består av ca 110 miljoner löpord.

Syftet med studien är att klargöra vilka typer av kollokat som samvarierar med adjektivens olika kolligationsmönster. Jag granskar kollokaten ur två huvudsakliga perspektiv. För det första studerar jag vilka ordklasser kollokaten representerar. För det andra studerar jag vilka semantiska fält kollokaten ingår i. En systematisk jämförelse mellan kollokations- och kolligationsmönstren av ett stort antal adjektivformer ger en inblick i hur adjektivimporternas semantiska och syntaktiska egenskaper på ett mer generellt plan förhåller sig till varandra.

2 Tidigare forskning

Kollokationsanalys är för tillfället en av korpuslingvistikens mest utnyttjade metoder och ett centralt verktyg inom s.k. kontextuell semantik (se t.ex.

Sinclair 1991, Stubbs 1995, Hunston 2002, Halliday m. fl. 2004). Kollokation syftar på en syntagmatisk attraktion mellan två eller flera ord. Varje ord tenderar att föredra en specifik lexikalisk kontext, dvs. det tenderar att användas tillsammans med vissa ord oftare än med andra. Kollokationsanalys har använts bl.a. för att belysa skillnaden mellan närsynonyma ord (t.ex. Leech 1974, Church m. fl. 1991 och Xiao och McEnery 2006) och den är i dag ett viktigt redskap inom bl.a. lexikografi och språkundervisning (Sinclair 1987: 319, Clear 1993: 271, Hoey 1997: 4, samt bidragen i O’Keeffe och McCarthy 2010). Jag använder termen kollokation i betydelsen ’statistiskt signifikant attraktion mellan två ord’ i enlighet med t.ex. Jones och Sinclair (1974) och Hoey (2005).² Enligt denna definition inkluderar begreppet både lexikaliserade ordförbindelser (t.ex. *bjuda in*, *äga rum*) och ordförbindelser med kompositionell betydelse, t.ex. *dricka + vatten*, *väder + vackert*.

Kolligationsanalyser har hittills fått något mindre uppmärksamhet än kollokationsanalyser. Kolligation syftar på den syntaktiska kontext som ett ord tenderar att användas i. Termen introducerades av Firth (se Firth 1968: 181 f.) och den har senare fått en framträdande plats i flera korpusbaserade språkmodeller (bl.a. Sinclair 1996 och 1998, Hoey 2005 och 2009). Enligt Hoey (2005: 43) kan en kolligation definieras som (i) den syntaktiska kontext som ett ord eller en ordsekvens förekommer i, (ii) den syntaktiska funktion som ett ord eller en fras prefererar och (iii) den ordningsföljd som ett ord eller en ordsekvens prefererar inom en större sekvens. Jag använder termen kolligation i den *andra* av dessa betydelser. Jag har undersökt adjektivens syntaktiska preferenser i en tidigare studie (Lehecka 2012; se sammanfattning i avsnitt 4). I föreliggande studie granskar jag adjektivens kollokationsmönster mot bakgrund av resultaten i Lehecka (2012).

Samvariationen mellan ett ords kollokations- och kolligationsmönster har betonats av framförallt Sinclair (1996 och 2004). Enligt Sinclair utgörs grundenheterna av språket (som mentalt fenomen) av s.k. *extended units of meaning* (eller *extended lexical units*) som innefattar användningsmönster på flera plan: kollokation, kolligation, semantisk preferens och semantisk prosodi. Sinclairs språkmodell har inspirerat ett stort antal forskare till att undersöka samvariationen mellan de olika användningsmönstren. Kollokations- och kolligationsanalyser (i olika former) har för engelskans del kombinerats av bl.a. Atkins (1987) i en studie av *danger*, Hanks (1996) i en studie av *urge*, Kishner och Gibbs (1996) i en studie av engelskans *just* samt Gibbs och Matlock (2001) i en studie av *make*.

Speciellt under de senaste tio åren har kollokationsanalyser utnyttjats inom den konstruktionsgrammatiska teoriramen för s.k. kollostruktionella

² Kollokation har definierats på olika sätt inom olika forskningsgrenar. En diskussion av kollokationsdefinitionerna ges bl.a. i Bartsch (2004: 27–64) och Evert (2009).

analyser som berör förhållandet mellan enskilda ordformer och specifika grammatiska konstruktioner (se Stefanowitsch och Gries 2003, 2005, 2009 samt Gries och Stefanowitsch 2004 för en översikt av de olika metoderna för kollostruktionella analyser). En mer vidsträckt korpuslingvistisk analys av ordens användningsmönster på flera lingvistiska nivåer (bl.a. morfologisk form, kollokation, syntaktisk funktion och satstyp) har presenterats av den s.k. *behavioral profiles*-modellen (bl.a. Divjak och Gries 2006, Gries och Divjak 2009, Gries 2010). Metoden har använts i första hand för kognitiv-semantiska beskrivningar av närsynonymer, t.ex. engelskans *big* och *large* respektive *little* och *small* (Gries och Otani 2010). Alla de ovannämnda studierna har simultant undersökt högst några få olika ord eller ord från ett mycket snävt avgränsat semantiskt fält. Jag behandlar i denna studie däremot ett stort antal (123) adjektivformer och undersöker därmed de mer generella tendenserna beträffande förhållandet mellan adjektivens kollokations- och kolligationsmönster.

Kollokationsstudier i svenskan har i regel varit semantiskt och lexikografiskt orienterade och de har fokuserat lexikaliserade ordförbindelser (se Malmgren 2003, Svensén 2004, Rosqvist 2011). Kollokationsanalyser av adjektiv har således endast gällt uttryck som har en icke-kompositionell betydelse, t.ex. *förhärdad brottsling*, *djup sorg*, *fast besluten* och *strängt upptagen*. Relationen mellan adjektiviska bestämningar och deras huvudord har tidigare diskuterats ur ett kvalitativt perspektiv i Malmgren (1990) (se även Noreen 1904). Adjektivens syntaktiska preferenser har granskats av Hene (1984 och 1988) i en studie av personbeskrivande adjektiv i barn- och ungdomsböcker. Enligt Henes resultat föredras olika syntaktiska funktioner för adjektiv från olika semantiska fält. Adjektiv som betecknar relativt stabila tillstånd, såsom nationalitet, kön och ålder (t.ex. *engelsk*, *kvinnlig*, *ung*) används oftast attributivt. Predikativ funktion föredras däremot för adjektiv som betecknar mer temporära egenskaper, t.ex. fysiologiska tillstånd och känslor (t.ex. *trött*, *rädd*). Adverbiell funktion är i sin tur vanligast för adjektiv som betecknar bl.a. intensitet och beslutsamhet (t.ex. *långsam*, *bestämd*; Hene 1988: 210–213). Ingen av de tidigare studierna av svenskans adjektiv har gett någon framträdande plats åt statistiska analyser av adjektivens användningsmönster.

3 Material och metod

Primärmaterialet för studien utgörs av tidningskorpusarna i Språkbanken vid Göteborgs universitet. Korpusarna är från åren 1965–2004 och består sammanlagt av ca 110 miljoner löpord. Studien utnyttjar samtliga tidnings-

korpusar i Språkbankens databas som fanns tillgängliga 1.3.2011: Press 65, Press 76, DN 87, Press 95, Press 96, Press 97, Press 98, GP 01, GP 02, GP 03 och GP 04. Korpusarna inkluderar text från åtta olika svenska dagstidningar (bl.a. Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet). En detaljerad beskrivning av delkorpusarna finns på Språkbankens nätsida <http://spraakbanken.gu.se/konk>. Jag gör ingen jämförande analys av delkorpusarna, utan behandlar materialet som en helhet.

Studieobjekten i undersökningen är *moderna engelska adjektivimporter*, dvs. adjektiv som har importerats från engelskan till svenskan 1945–1999. Jag identifierade dessa adjektiv utgående från Stålhammars (2003: 40 ff.) förteckning över engelska importord från 1900-talet. Förteckningen bygger främst på uppgifterna i *Nationalencyklopedins ordbok, Nyordsboken* (Moberg 2000) och *Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal*. Förteckningen innehåller för varje importord en datering av när ordet har introducerats i svenskan. Förteckningen inkluderar sammanlagt 146 adjektiv som har importerats 1945–1999.³

Jag sökte efter de 146 adjektiven med Språkbankens konkordanssökning. Jag sökte på adjektivens alla böjningsformer i positiv grad. Dessa former representerar följande böjningskategorier:

obestämd form utrum singularis /U/	t.ex. <i>cool, digital, hypad, trendig</i>
obestämd form neutrum singularis /N/	t.ex. <i>coolt, digitalt, hypat, trendigt</i>
bestämd form singularis /B/	t.ex. <i>coola, digitala, hypade, trendiga</i>
bestämd form maskulinum /M/	t.ex. <i>coole, digitale, hypade, trendige</i>
pluralis /PL/	t.ex. <i>coola, digitala, hypade, trendiga</i>

Hädanefter använder jag förkortningarna inom snedstrecken för att ange vilken böjningskategori jag avser. Vissa adjektivimporter är emellertid oböjliga. Jag behandlar dessa adjektivimporter som en särskild kategori /O/. Denna kategori inkluderar dels morfologiskt oanpassade adjektivimporter (dvs. adjektiv som inte kongruensböjs enligt svenskans mönster, t.ex. *crazy* /O/, *light* /O/, *live* /O/), dels adjektiv som är presensparticipformer (t.ex. *överbeskyddande* /O/).⁴

³ Jag har valt att utesluta s.k. betydelseimporter, dvs. ord som funnits i svenskan före 1945 men som fått en ny betydelse från engelskan. T.ex. *tillbakalutad* i betydelsen 'avslappnad' (t.ex. *en tillbakalutad attityd*) är enligt Stålhammar (2003) en engelsk import, men ordet har i sin konkreta betydelse (t.ex. *hon sitter tillbakalutad*) funnits i svenskan länge (det äldsta belägget i *Svenska Akademiens ordbok* är från 1834).

⁴ Jag har valt att inkludera participformer i undersökningen trots att t.ex. *SAG* behandlar dem som en särskild ordklass. Syntaktiskt sett ligger particip och adjektiv mycket nära varandra.

Förutom på olika böjningsformer sökte jag även på adjektivimporternas tänkbara alternativa skrivformer, s.k. *parallellformer*. Exempelvis har *hypad* en ortografiskt anpassad parallellform *hajpad*. Andra adjektivimporter som förekommer i två olika skrivformer är bl.a. *groovig/groovy*, *hipp/hip*, *sexig/sexy* och *tajt/tight*. Jag använder hädanefter benämningen *adjektivform* om adjektivlexemens enskilda böjnings- och skrivformer. Till exempel *tajta* /B/, *tighta* /B/, *tajta* /PL/ och *tighta* /PL/ är fyra olika adjektivformer av samma lexem (de uttalas dock identiskt i tal). Jag behandlar alla adjektivformer separat i kollokations- och kolligationsanalyserna.

Jag gick manuellt igenom alla sökträffar av konkordanssökningarna och annoterade varje adjektivbelägg för böjningskategori och syntaktisk funktion.⁵ Jag uteslöt de sökträffar där den sökta formen inte var ett adjektiv (t.ex. <hipp> kan vara antingen ett adjektiv eller en interjektion i t.ex. *hipp hipp hurra*). Vidare uteslöt jag upprepade belägg av exakt identiska konkordansrader; jag inkluderade m.a.o. endast ett belägg på t.ex. återkommande annonser.⁶ Slutligen uteslöt jag de sökträffar där adjektivimporten förekommer i en helengelsk kontext, dvs. sökträffar som representerar kodväxling i stället för lexikal import, t.ex. *crazy* i *They are crazy, säger han på bruten engelska*. (GP 01) I oklara fall kontrollerade jag om orden i adjektivimportens närmaste kontext fanns med i *Svenska Akademiens ordlista* (2006).

Jag genomförde en kollokationsanalys av alla adjektivformer som har minst 30 belägg i materialet (på 110 miljoner löpord). Sammanlagt fyller 123 adjektivformer detta krav. Jag använde korpuseringsprogrammet WordSmith Tools (se Scott 2009) för att utföra kollokationsanalyserna. Jag räknade kollokationerna inom kontexten L5–R5, dvs. fem ord till vänster (L) och fem ord till höger (R) om den undersökta adjektivformen. Jag valde att inte ta hänsyn till menings- eller satsgränserna i konkordanserna, utan jag höll kontextfönstret konstant på L5–R5. Jag valde också att inte lemmatisera kollokaten (analogt med att jag behandlar varje adjektivform separat).

För att bestämma de statistiskt mest signifikanta kollokaten till respektive adjektivform använde jag mig av *log likelihood*-kvottestet. Testet beskrivs i bl.a. Dunning (1993: 74) och Evert (2005: 83), och det har tidigare visat sig vara användbart i kollokationsanalyser (Manning och Schütze 1999: 173 f, Evert 2005: 137). Ju större *log likelihood*-kvoten (G^2) mellan en adjektivform och dess kollokat är, desto mindre kan deras samförekomster bero på slumpen, dvs. på deras respektive frekvens i materialet överlag. Den statistiska signifikansen av G^2 -värden följer χ^2 -distributionen med en frihetsgrad

⁵ För annotering använde jag programmet UAM Corpus Tool, utarbetat av Mick O'Donnell (se O'Donnell 2007)

⁶ T.ex. konkordansraden *Kapten Klöver kär och galen. Interaktiv familjeföreställning om vänskap och kärlek*. förekommer sex gånger i identisk form i GP 04.

(df=1). Följaktligen är $G^2=3,84$ vid $p=0,05$ och $G^2=6,63$ vid $p=0,01$. Jag har i kollokatlistorna endast inkluderat de kollokat som har minst tre belägg tillsammans med den undersökta adjektivformen (kollokat med lägre frekvens är statistiskt sett problematiska, se Evert 2005: 166).

4 Sammanfattning av kolligationsanalysen (Lehecka 2012)

Jag granskade den syntaktiska användningen av engelska adjektivimporter i Lehecka (2012). I den föreliggande studien speglar jag resultaten i Lehecka (2012) mot adjektivformernas kollokationsmönster. I det följande återger jag en kort sammanfattning av Lehecka (2012) och dess för kollokationsanalysen mest relevanta resultat.

Studieobjekten och materialet är identiska i Lehecka (2012) och den aktuella studien. Lehecka (2012) beskriver den syntaktiska användningen av de 123 adjektivformerna (se föregående avsnitt) med en s.k. *probabilistisk syntaktisk analys*. Den probabilistiska syntaktiska analysen anger för varje adjektivform dess *proportionella användning i respektive syntaktisk funktion*. Analysen utgår från en manuell syntaktisk analys av 26 754 belägg av engelska adjektivimporter i materialet. Analysen följer SAG:s indelning av adjektivens syntaktiska funktioner (SAG: Adjektiv §37) med mindre modifieringar.⁷ Enligt resultaten av den probabilistiska syntaktiska analysen står t.ex. *kryptiskt* /N/ i 15 procent av sina 103 belägg som adjektivattribut (t.ex. *ett kryptiskt meddelande*), i 14 procent av beläggen som bundet subjektspredikativ (t.ex. *det är kryptiskt*), i 66 procent av beläggen som adverbial (t.ex. *hon uttalade sig kryptiskt*) osv.

Utgående från resultaten av den probabilistiska syntaktiska analysen kategoriserade jag de undersökta adjektivformerna i syntaktiskt sett homogena kluster. Resultaten av klusteranalyserna visar t.ex. att *kryptiskt* /N/ till sin syntaktiska användning påminner mycket om *ergonomiskt* /N/ och *marginalt* /N/ men skiljer sig från många andra neutrumformer, bl.a. *coolt* /N/, *trendigt* /N/ och *flummigt* /N/. Enligt resultaten i Lehecka (2012) är det motiverat att indela de undersökta adjektivformerna i sju grupper. Denna indelning återges i tabell 1.⁸ Tabellen anger vilka adjektivformer de sju grupperna

⁷ SAG identifierar sju olika syntaktiska funktioner för adjektiv: *bundet subjektspredikativ*, *bundet objektspredikativ*, *fritt predikativ*, *predikativt attribut*, *adjektivattribut*, *adverbial* och *huvudord i nominalfras*. Jag kompletterade denna indelning med ytterligare tre funktioner som visade sig vara urskiljbara och praktiska vid analysen av adjektivimporterna: *efterställt attribut*, *predikativ eller adverbial* samt *oklara fall*.

⁸ Tabell 1 bygger på resultaten av två olika klusteranalysmetoder: hierarkisk klusteranalys och K-Means-analys. Resultaten av de två analyserna är nästan identiska, men inte

inkluderar och vilken eller vilka syntaktiska funktioner som är dominerande för respektive grupp.

Tabell 1. Indelning av adjektivformerna enligt deras syntaktiska användning

Grupp	Exempel på adjektivformer i gruppen	Dominerande funktion(er)
I	<i>live</i> /O/	syntaktiskt dubbeltidig
II	<i>light</i> /O/	efterställt attribut
III	<i>digitalt</i> /N/, <i>krispigt</i> /N/, <i>provokativt</i> /N/, <i>psykedeliskt</i> /N/	adjektivattribut och adverbial
IV	<i>ergonomiskt</i> /N/, <i>kryptiskt</i> /N/, <i>marginellt</i> /N/	adverbial
V	<i>coolt</i> /N/, <i>trendigt</i> /N/, <i>outstanding</i> /O/ + 11 andra	bundet subjektspredikativ
VI	<i>cool</i> /U/, <i>kryptisk</i> /U/, <i>kreativa</i> /PL/ + 44 andra	adjektivattribut och bundet subjektspredikativ
VII	<i>digitala</i> /PL/, <i>kryptiska</i> /PL/, <i>flexibla</i> /B/ + 50 andra	adjektivattribut

Det framgår av tabell 1 att de sju grupperna är av mycket varierande storlek. Grupperna I och II utgörs av endast en adjektivform var (*live* /O/ respektive *light* /O/). Detta betyder att *live* /O/ och *light* /O/ följer helt säregna syntaktiska användningsmönster. Grupperna III och IV utgörs av fyra respektive tre adjektivformer. Grupp V inkluderar 14 adjektivformer. Grupperna VI och VII är de klart största med 47 respektive 53 adjektivformer. Dessa två grupper representerar följaktligen de överlägset vanligaste användningsmönstren bland de undersökta adjektivformerna; över 80 procent av adjektivformerna tillhör någondera gruppen.

Tabell 1 åskådliggör vidare att det finns fem olika syntaktiska funktioner som kan dominera den syntaktiska användningen av en adjektivform. *Live* /O/ (grupp I) är den enda adjektivform som oftast används i en syntaktiskt dubbeltidig funktion. *Light* /O/ (grupp II) är i sin tur den enda adjektivform som oftast förekommer som efterställt attribut. Adjektivformerna i grupp IV används huvudsakligen som adverbial. Grupp V representerar adjektivformer för vilka den predikativa funktionen är dominerande. Slutligen representerar grupp VII, som är den största gruppen, adjektivformer med nästan uteslutande attributiv användning. Grupperna III och VI är inte lika tydligt associerade med någon enskild syntaktisk funktion. Adjektivformerna i grupp III kombinerar de syntaktiska användningsmönstren hos grupperna IV och

helt. Indelningen i tabell 1 är en kompromiss som visade sig vara praktisk i resultatanalysen i Lehecka (2012).

VII (adverbial och adjektivattribut) medan adjektivformerna i grupp VI kombinerar mönstren hos grupperna V och VII (bundet subjektspredikativ och adjektivattribut).

Resultaten av klusteranalyserna i Lehecka (2012) visar att adjektivens syntaktiska användning på ett generellt plan påverkas av åtminstone tre faktorer. För det första påverkas den av adjektivens böjningskategori. Detta beror delvis på att adjektivens böjningskategorier har olika syntaktisk användningspotential, dvs. de har olika begränsningar på vilka funktioner de kan användas i. Exempelvis kan böjningskategorin bestämd form endast användas som adjektivattribut (t.ex. *det digitala marknätet*) eller som huvudord i en nominalfras (t.ex. *det digitala slår igenom på allt fler områden*), medan kategorin obestämd form neutrum singularis i sin tur är den enda som kan användas adverbialt (t.ex. *informationen lagras digitalt*). Resultaten visar dock att även böjningskategorierna obestämd form utrum singularis och pluralis – trots att de har identisk syntaktisk användningspotential – används syntaktiskt olika. Pluralformer attraheras till den attributiva funktionen i högre grad än utrumformer. Följaktligen prefererar böjningskategorierna olika syntaktiska användningsmönster delvis även oavhängigt av de strikt morfosyntaktiska begränsningarna.

För det andra påverkas adjektivens syntaktiska användning av deras registertillhörighet. Adjektiv som enligt *Norstedts svenska slangordbok* (Kotsinas 1998) tillhör slangregistret (t.ex. *cool*, *trendig*) används påfallande ofta i predikativ funktion. Adjektiv från formellare register (t.ex. *genmodifierad*, *multinationell*) används däremot klart oftare i attributiv funktion.

För det tredje korrelerar den syntaktiska användningen med adjektivimporternas morfologiska anpassningsgrad. De morfologiskt oanpassade adjektiven skiljer sig till sin syntaktiska användning från de anpassade adjektivformerna. *Live* /O/ och *light* /O/ är de två syntaktiskt mest avvikande adjektivformerna i studien. De övriga morfologiskt oanpassade adjektiven, t.ex. *crazy* /O/ och *outstanding* /O/, följer samma syntaktiska användningsmönster som talspråkliga neutrumformer (se grupp V i tabell 1).

I den kollokationsanalys som jag presenterar nedan fokuserar jag på adjektivformerna i grupperna I, II, IV, V och VII, dvs. de adjektivformer som starkast är associerade med någon av de fem syntaktiska funktioner som dominerar adjektivformernas användning. Genom att parallellt behandla ett stort antal adjektivformer klargör jag hur adjektivens kollokations- och kolligationsmönster generellt förhåller sig till varandra. Jag granskar först kollokationsmönstren hos de syntaktiskt avvikande adjektivformerna *live* /O/ (grupp I) och *light* /O/ (grupp II). Därefter diskuterar jag i tur och ordning de mest adverbiala (grupp IV), predikativa (grupp V) och attributiva adjektivformerna (grupp VII). Jag granskar separat kollokationsmönstren för adjek-

tivformer som representerar olika böjningskategorier i grupperna V och VII eftersom olika böjningskategorier har olika syntaktisk användningspotential.

5 Resultat av kollokationsanalysen

5.1 Syntaktisk ambivalens: *Live /O/*

Live /O/ är den överlägset mest frekventa adjektivformen i materialet med 1 301 belägg. Enligt resultaten av den probabilistiska syntaktiska analysen är *live /O/* den enda av de undersökta adjektivformerna som tillåter en dubbeltydig syntaktisk tolkning. Till exempel *Det var första gången jag såg dem live och det var verkligen helt underbart.* (GP 01) I och med att *live* är oböjligt är det oklart om *live* här är en bestämning till objektet *dem* eller till det finita verbet *såg*. Följaktligen kan *live* tolkas antingen som fritt objektspredikativ (jfr t.ex. *jag såg dem ocensurerade*) eller som adverbial (jfr *jag såg dem ocensurerat*). *Live /O/* är syntaktiskt dubbeltydigt i 90 procent av beläggen.

Det är nu angeläget att se om den avvikande syntaktiska användningen av *live /O/* kan förklaras med ett avvikande kollokationsmönster. Tabell 2 återger de 20 mest signifikanta kollokaten till *live /O/*.

Tabell 2. De 20 mest signifikanta kollokaten till *live /O/*, totalt 1 301 belägg i materialet

	Kollokat	G ²	Tot	Tot L	Tot R	L5	L4	L3	L2	L1	R1	R2	R3	R4	R5
1	spela	966,4	117	113	4	4	3	10	9	87	0	0	2	1	1
2	och	530,3	347	162	185	32	48	33	30	19	85	12	32	31	25
3	skiva	446,4	45	18	27	5	2	1	10	0	0	0	24	2	1
4	att	434,2	293	241	52	42	52	66	79	2	2	13	16	9	12
5	spelar	411,8	61	55	6	1	2	2	4	46	2	1	2	1	0
6	på	399,4	230	64	166	17	17	20	7	3	72	55	17	13	9
7	sett	366,7	55	55	0	4	3	13	34	1	0	0	0	0	0
8	är	349,8	213	133	80	21	27	28	40	17	50	7	9	4	10
9	se	348,1	81	78	3	6	8	16	41	7	0	1	1	1	0
10	låtarna	276,2	28	23	5	5	5	1	3	9	0	4	0	1	0
11	det	252,1	203	97	106	24	13	28	20	12	2	60	10	22	12
12	som	244,3	187	113	74	16	37	29	19	12	17	9	19	19	10
13	de	234,1	131	77	54	13	21	20	21	2	6	24	12	6	6
14	bra	216,1	56	48	8	5	4	4	6	29	1	2	2	2	1
15	musik	211,1	35	27	8	3	6	3	4	11	5	1	0	0	2
16	bättre	192,7	41	36	5	1	3	1	2	29	0	0	1	2	2
17	band	180,3	25	17	8	3	3	5	2	4	1	0	2	3	2
18	inspelad	178,6	15	15	0	1	0	0	3	11	0	0	0	0	0
19	i	175,2	223	61	162	18	20	13	10	0	82	16	27	23	14
20	studion	172,1	18	2	16	0	0	0	2	0	0	16	0	0	0

Det framgår av tabell 2 att det statistiskt mest signifikanta kollokatet till *live /O/* är infinitivformen *spela* ($G^2 \approx 970$). Vidare framgår det att *live /O/* och *spela* har 117 samförekomster i materialet. Detta betyder att *live /O/* förekommer tillsammans med *spela* i 9 procent ($117/1\ 301$) av sina belägg. Det framgår ytterligare av tabellen att av de 117 gemensamma beläggen står *spela* i 113 belägg före *live /O/* och i endast 4 belägg efter *live /O/*. Allra oftast förekommer *spela* som L1 direkt före *live /O/* (87 belägg). Detta tyder på att *spela live* är ett väletablerat uttryck i svenskan.

Det näst mest signifikanta kollokatet till *live /O/* är konjunktionen *och* ($G^2 \approx 530$). Trots att antalet samförekomster av *live /O/* med *och* (347) är tredubbelt större än av *live /O/* med *spela*, är *och* ett mindre signifikant kollokat på grund av dess höga frekvens i materialet överlag. *Och* är det näst vanligaste ordet i materialet med knappt tre miljoner belägg (ca 3 % av löporden). *Live /O/* kollokerar starkt även med andra funktionsord: *att*, *på* och *i*. Kollokationen med funktionsord är emellertid ett generellt drag hos adjektiven, dvs. alla de undersökta adjektivformerna kollokerar med funktionsord. Av detta skäl koncentrerar jag mig i föreliggande studie på de kollokat som

är semantiskt betydelsebärande och som varierar mellan de olika adjektivformerna.

Bland de mest signifikanta betydelsebärande kollokaten till *live* /O/ finns förutom *spela* även *skiva*, *spelar*, *sett*, *se*, *låtarna*, *musik*, *band*, *inspelad* och *studion*. Alla betydelsebärande kollokat i tabell 2 ingår i samma semantiska fält, nämligen *Artistiskt uppträdande*. Detta tyder på att användningen av *live* /O/ i materialet är nära kopplad till en specifik semantisk kontext. Det är beaktansvärt att *live* har en betydligt mer varierande användning i engelskan. Enligt *Oxford English Dictionary* används *live* i engelskan bl.a. i betydelsen 'levande' om varelser, t.ex. *a live animal*, eller i betydelsen 'livlig' om platser, t.ex. *a live city*. Resultaten i tabell 2 tyder däremot på att tidnings-svenskan har importerat endast en betydelse av engelskans *live*.

Slutligen belyser kollokaten i tabell 2 varför *live* /O/ är syntaktiskt sett avvikande. Jag påpekade tidigare att den syntaktiska ambivalensen beror på att *live* /O/ inte kongruensböjs enligt huvudordet i kontexten. Emellertid inkluderar studien sex oböjliga adjektiv, men *live* /O/ är det enda som har en dubbeltydig syntaktisk användning. Vad som skiljer *live* /O/ från de övriga oböjliga adjektiven i studien (t.ex. *light* /O/ och *crazy* /O/) är att *live* /O/ är det enda som kollokerar med betydelsebärande verb, dvs. verb som inte är kopulaverb (VARA, BLI). Dess mest signifikanta kollokat inbegriper betydelsebärande verbformer *spela*, *spelar*, *se* och *sett* som i många kontexter möjliggör en dubbeltydig syntaktisk tolkning. Exempelvis *Dr Higgins spelar live premiärkvällen*. (GP 04); *Vi vill se klänningarna live!* (Press 96)

5.2 Efterställt attribut: *Light* /O/

Grupp II utgörs av den ensamma adjektivformen *light* /O/ (se tabell 1). *Light* /O/ står i majoriteten (63 %) av sina totalt 70 belägg som efterställt attribut. *Light* /O/ är den enda av de undersökta adjektivformerna som överhuvudtaget används i denna funktion. Till exempel *Då blir det konst light, oerhört snyggt gjort men med en artificiell eftersmak*. (GP 02); *Kan man använda svagdricka light?* (GP 04). Tabell 3 anger de mest signifikanta kollokaten till *light* /O/.

Tabell 3. De 20 mest signifikanta kollokaten till *light* /O/, totalt 70 belägg

	light /O/	G ²	Tot	Tot L	Tot R	L5	L 4	L 3	L 2	L 1	R 1	R 2	R 3	R 4	R 5
1	beteckningar	61,13	4	4	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0
2	ultra	51,23	4	2	2	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0
3	förbjuds	49,99	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
4	mild	46,29	5	0	5	0	0	0	0	0	0	2	1	2	0
5	metadon	42,32	3	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
6	cola	30,08	3	3	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0
7	i	21,44	8	3	5	0	1	0	2	0	3	1	0	0	1
8	lätt	14,52	4	1	3	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0
9	att	12,11	9	6	3	2	0	2	2	0	1	0	1	0	1
10	eller	9,511	8	4	4	1	1	1	1	0	3	1	0	0	0
11	av	8,327	3	1	2	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0
12	på	7,944	6	3	3	2	0	0	0	1	0	2	0	1	0
13	det	5,131	10	8	2	2	4	1	1	0	1	1	0	0	0
14	och	4,691	17	7	10	0	2	1	2	2	6	0	3	1	0
15	lite	4,086	3	2	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0
16	helt	4,059	3	0	3	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
17	för	3,864	6	4	2	0	2	2	0	0	0	0	0	1	1
18	är	2,164	10	8	2	1	1	2	3	1	2	0	0	0	0
19	inte	1,797	5	2	3	0	0	1	0	1	2	1	0	0	0
20	som	1,078	21	13	8	2	3	5	1	2	2	0	2	4	0

Det framgår av tabell 3 att det mest signifikanta kollokatet till *light* /O/ är substantivformen *beteckningar*. G² för denna kollokation är relativt lågt (≈ 60) jämfört med de mest signifikanta kollokaten till *live* /O/ (se föregående avsnitt). Dessutom har *light* /O/ inte fler än fem samförekomster med något betydelsebärande kollokat (*mild*). Dessa resultat tyder på att *light* /O/ inte ingår i några lika etablerade uttryck som *live* /O/ (jfr *spela live*).

Däremot verkar *light* /O/ enligt tabell 3 i likhet med *live* /O/ attrahera ord från ett specifikt semantiskt fält. Kollokaten *beteckningar*, *ultra*, *mild*, *metadon* och *cola* syftar i detta sammanhang på namn på produkter som man intar i någon form, ofta mat eller rusningsmedel. Exempelvis *En matvara som är märkt med "light" eller "lätt" kan faktiskt vara hur onyttig som helst.* (GP 02); *Det finns en medicin som tar bort det värsta, subutex, eller metadon light, som en del patienter kallar det.* (GP 02) Det bör dock noteras att kollokaten i tabell 3 relativt sällan används som L1, dvs. i den position som skulle korrelera med den syntaktiska användningen av *light* /O/ som

efterställt attribut. *Metadon* är det enda kollokatet som genomgående förekommer som L1, men det har endast 3 samförekomster med *light /O/*.

Eftersom *light /O/* har ett tämligen litet antal belägg i materialet (70), är det möjligt att granska manuellt vilka kontexter det förekommer i. Denna granskning avslöjar att *light /O/* används i relativt varierande sammanhang och med huvudord från ett brett semantiskt spektrum. Flera av beläggen har visserligen med mat eller näring att göra (se ovan), men majoriteten av beläggen (40 av 70) förekommer i andra sammanhang. *Light /O/* används för att beskriva bl.a. konst (t.ex. *Själv minns jag uppsättningen som en "Norén light"*. [GP 01]), politik (t.ex. *Nästan ingenting gör en folkpartist så nervös som att bli sammanblandad med en moderat, om så än av typen light*. [GP 01]) och samhälle ("*Välfärdsstaten light*" *duger inte som vision, var Lifvedahls slutsats*. [GP 02]). Att de semantiska fälten *Konst* och *Politik* inte finns representerade bland kollokaten i tabell 3 beror på att *light /O/* inte har tillräckligt många samförekomster med någon enskild ordform inom dessa fält (resultaten inkluderar endast de kollokat som har minst tre samförekomster med den undersökta adjektivformen; se avsnitt 3).

Resultaten tyder således på att användningen av *light /O/* som efterställt attribut inte är begränsad till någon specifik lexikal kontext. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att denna syntaktiska funktion är ytterst ovanlig för adjektiven i svenskan. Man kunde ha väntat sig att den säregna syntaktiska användningen av *light /O/* skulle ha samvarierat med ett specifikt kollokationsmönster (analogt med *live /O/*; se föregående avsnitt), dvs. att *light /O/* skulle ha ingått i etablerade fraser eller att det endast skulle ha förekommit i specifika sammanhang med ord från ett visst semantiskt fält. Enligt mina resultat är den syntaktiska användningen av *light /O/* dock inte kollokationellt betingad. Snarare framstår den säregna syntaktiska användningen som en relativt självständig egenskap hos *light /O/*.

På ett metodologiskt plan har diskussionen av *light /O/* åskådliggjort att resultaten av kollokationsanalyser inte alltid återspeglar den mest typiska användningen av ett ord. För *light /O/* beror detta dels på att det inte tillräckligt starkt attraherar specifika ordformer, dels på att *light /O/* har relativt få belägg i materialet överlag. Syftet med kollokationsanalyser är inte heller att upptäcka de mest frekventa mönstren utan de statistiskt mest signifikanta attraktionerna mellan ord.

5.3 Adverbiella adjektivformer

De tre mest adverbiella adjektivformerna i min undersökning (grupp IV i tabell 1) är *ergonomiskt* /N/, *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/. För samtliga tre är den adverbiella funktionen helt dominerande. *Kryptiskt* /N/ är adverbial i 66 procent av sina belägg, *ergonomiskt* /N/ i 76 procent och *marginellt* /N/ i 83 procent av sina belägg i materialet. Till exempel *Det är ett bra lag för oss att möta, sade han lite kryptiskt.* (Press 98); *Omsättningen steg marginellt till 2 091 miljoner kronor.* (GP 03) Tabell 4 anger de mest signifikanta kollokaten till de tre adjektivformerna. På grund av utrymmesbrist återger jag hädanefter endast kollokatens form och G^2 -värde i kollokattabellerna. *Ergonomiskt* /N/ har 43 belägg, *kryptiskt* /N/ 103 belägg och *marginellt* /N/ 675 belägg i materialet.

Tabell 4. De 20 mest signifikanta kollokaten till *ergonomiskt* /N/, *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/

	ergonomiskt /N/	G²	kryptiskt /N/	G²	marginellt /N/	G²
1	utformade	136,2	säger	177,9	bara	1207
2	utformad	75,64	lite	164,8	än	900,5
3	och	52,83	han	136,9	steg	457,8
4	arbetsplats	42,76	det	74,99	endast	434,6
5	riktiga	38,10	att	70,40	till	362,8
6	riktig	36,63	ett	69,74	mer	355,8
7	ett	31,14	något	60,34	sjönk	260,7
8	i	30,38	på	50,80	men	240,7
9	göra	29,79	och	50,35	ökade	226,1
10	att	29,22	sedvanligt	50,12	påverkas	223,9
11	riktigt	27,00	som	48,99	kronan	216,0
12	som	24,91	meddelande	43,46	kronor	214,6
13	vara	23,91	eller	42,20	i	210,2
14	också	22,31	svarar	40,39	och	207,6
15	har	21,52	sa	38,80	procent	205,4
16	är	20,95	sade	37,23	är	192,6
17	en	20,18	i	36,42	miljoner	186,5
18	utan	18,97	låter	36,07	att	183,9
19	än	16,80	satt	35,22	stärktes	183,2
20	På	15,92	är	32,61	under	182,0

Det framgår av tabell 4 att *ergonomiskt* /N/ starkast kollokerar med participformerna *utformade* ($G^2 \approx 140$) och *utformad* ($G^2 \approx 80$). *Utformade* och *utformad* har sammanlagt 11 samförekomster med *ergonomiskt* /N/. I 9 av dem står dessa kollokat som R1. Med andra ord ingår *ergonomiskt* /N/ ofta i en

participfras där det fungerar som bestämning till *utformad* eller *utformade*, t.ex. *Stolarna är ergonomiskt utformade så att eleverna skall sitta på rätt sätt.* (Press 95) Det framgår vidare av tabell 4 att *ergonomiskt* /N/ också kollokerar med flera former av adjektivlexemet RIKTIG. *Riktiga, riktig* och *riktigt* förekommer uteslutande som R1 efter *ergonomiskt* /N/. Man kan således dra den slutsatsen att *ergonomiskt* /N/ ofta används som adverbial inom en adjektiv- eller participfras, framförallt tillsammans med lexemen UTFORMAD och RIKTIG.

Kollokationsmönstren för de två övriga adjektivformerna i tabell 4, *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/, är klart annorlunda än för *ergonomiskt* /N/. I motsats till *ergonomiskt* /N/ kollokerar *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ inte med några adjektiv- eller participformer, förutom *kryptiskt* /N/ med *sedvanligt*. Däremot kollokerar både *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ med flera verbformer. *Kryptiskt* /N/ attraherar framförallt verbformen *säger* ($G^2 \approx 180$). Dessutom finns fyra andra verbformer för talakter (*svarar, sa, sade, låter*) bland dess 20 mest signifikanta kollokat. *Marginellt* /N/ kollokerar i sin tur starkt med verbformerna *steg, sjönk, ökade* och *påverkas* ($G^2 \approx 220-460$). Till skillnad från *ergonomiskt* /N/ kollokerar *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ också starkt med adverb: *kryptiskt* /N/ med *lite* ($G^2 \approx 160$) och *marginellt* /N/ med *bara, endast* och *än* ($G^2 \approx 430-1200$). Dessa adverb står oftast som L1 i kontexten, m.a.o. som framförställda adverbial till *kryptiskt* /N/ respektive *marginellt* /N/ i en adjektivfras. Utgående från kollokationsanalysen används *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ alltså i likadana grammatiska konstruktioner: verb + adverb + *kryptiskt/marginellt*. Till exempel *Det låter lite kryptiskt, men det är nog den bästa beskrivningen.* (Press 96); *Kronan rörde sig bara marginellt på valutamarknaden.* (Press 96)

Det framgår således av tabell 4 att *ergonomiskt* /N/, *kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ attraherar ord från varsitt semantiskt fält. *Kryptiskt* /N/ kollokerar med verbformer som syftar på språklig framställning (*säger, svarar, sa, sade* och *låter*). *Marginellt* /N/ kollokerar i sin tur med verbformer som betecknar kvantitativ förändring (*steg, sjönk, ökade* och *påverkas*). *Ergonomiskt* /N/ kollokerar med lexemen UTFORMAD och RIKTIG samt med substantivet *arbetsplats* och syftar på kroppshållning – ofta den man arbetar i, t.ex. *Allt detta läser jag medan jag väntar i en ergonomiskt utformad kontorsstol i lila galon.* (GP 04) Mina resultat tyder därmed på att adjektivformer som företrädesvis förekommer adverbialt har ett relativt specialiserat semantiskt användningsomfång.

5.4 Predikativa adjektivformer

5.4.1 Inledning

I detta avsnitt granskar jag kollokaten till adjektivformer med en dominerande predikativ användning. Den predikativa adjektivgruppen består enligt tabell 1 av 14 adjektivformer. Av dessa är två i obestämd form utrum singularis, åtta i obestämd form neutrum singularis och fyra är oböjliga (morfologiskt oanpassade) adjektiv. I och med att adjektivens böjningskategorier har olika förutsättningar att förekomma i respektive syntaktisk funktion, granskar jag i det följande kollokationsmönstren för de olika böjningskategorierna separat.

5.4.2 Obestämd form utrum singularis

Den predikativa adjektivgruppen inkluderar två utrumformer: *drogad* /U/ och *hjärndöd* /U/. *Drogad* /U/ används som bundet subjektspredikativ i 59 procent av beläggen och *hjärndöd* /U/ i 57 procent av beläggen. T.ex. *I ett fall misstänker polisen att kvinnan blivit drogad.* (GP 02); *22-åringen träffades av ett skott och fördes till sjukhus, där läkarlaget på tisdagen förklarade honom hjärndöd.* (Press 95) Tabell 5 anger de mest signifikanta kollokaten till *drogad* /U/ och *hjärndöd* /U/. *Drogad* /U/ har totalt 76 belägg i materialet och *hjärndöd* /U/ 49 belägg.

Tabell 5. De 20 mest signifikanta kollokaten till *drogad* /U/ och *hjärndöd* /U/

	drogad /U/	G²	hjärndöd /U/	G²
1	blivit	180,4	läkarlaget	71,41
2	en	110,1	förklarades	70,00
3	man	75,22	tisdagen	48,78
4	han	72,88	en	46,41
5	och	63,63	är	42,58
6	var	62,41	stoppar	40,28
7	att	58,76	Joel	38,61
8	kvinnan	53,45	patienten	38,50
9	som	48,81	och	33,18
10	ha	44,52	förklarade	32,35
11	med	42,14	person	27,32
12	misstänker	39,70	helt	27,23
13	hon	38,41	inte	27,06
14	om	33,57	man	26,13
15	person	26,82	att	23,88
16	verkar	26,37	av	23,39
17	är	25,99	han	21,82
18	i	25,93	honom	20,56
19	mannen	24,98	vara	20,04
20	så	24,94	om	18,57

Det framgår av tabell 5 att *drogad* /U/ starkast kollokerar med kopulaverbformen *blivit* ($G^2 \approx 180$). Dessutom finns även två andra kopulaverbformer bland dess 20 mest signifikanta kollokat: *var* och *är*. Att predikativa adjektivformer kollokerar med kopulaverb är naturligtvis förväntat – det är givet nästan per definition. Det bör dock noteras att alla predikativa adjektivformer inte kollokerar med samma kopulaverbformer. Till skillnad från *drogad* /U/ kollokerar inte *hjärndöd* /U/ med någon form av lexemet BLI, utan bara med kopulaverbformerna *är* ($G^2 \approx 40$) och *vara* ($G^2 \approx 20$). De starkaste kollokaten till *hjärndöd* /U/ är däremot substantivet *läkarlaget* och verbformen *förklarades* ($G^2 \approx 70$). Således är kopulaverb inte heller alltid de starkaste verbkollokaten till de predikativa adjektivformerna.

Att dra allmänna slutsatser om de predikativa adjektivens kollokationsmönster utgående från endast två adjektivformer är problematiskt. Därför inkluderar jag i diskussionen tre utrumformer från grupp VI (se tabell 1). Grupp VI omfattar adjektivformer som har en betydande andel belägg i både predikativ och attributiv funktion. De tre utrumformer i grupp VI som har den högsta andelen predikativa belägg är *cool* /U/, *hipp* /U/ och *sexig* /U/ (53 % för alla tre). Deras mest signifikanta kollokat anges i tabell 6. *Cool* /U/ har 459 belägg i materialet, *hipp* /U/ 51 belägg och *sexig* /U/ 148 belägg.

Tabell 6. De 20 mest signifikanta kollokaten till *cool* /U/, *hipp* /U/ och *sexig* /U/

	cool /U/	G²	hipp /U/	G²	sexig /U/	G²
1	är	588,9	vara	37,23	och	358,2
2	och	439,2	ung	31,37	är	195,7
3	en	384,1	och	18,19	vara	178,2
4	han	267,4	lika	17,86	en	165,3
5	kille	201,5	någon	12,31	snygg	165,3
6	som	200,5	blivit	12,07	att	141,4
7	vara	196,5	är	12,05	hon	106,9
8	så	157,1	rätt	10,95	inte	83,43
9	hon	124,2	lite	9,549	röst	65,69
10	var	112,4	jag	8,819	så	61,59
11	att	99,51	på	7,741	som	61,23
12	inte	91,89	vill	5,617	tjej	60,24
13	jag	84,99	som	5,272	glamourös	60,07
14	men	84,78	man	3,549	vacker	57,74
15	man	82,94	men	3,171	Danko	55,19
16	ut	77,87	en	2,791	med	51,86
17	lite	74,60	var	2,468	sensuell	51,01
18	Tellan	71,54	inte	2,392	du	49,17
19	snubben	66,18	det	1,157	jag	48,32
20	tuff	61,25	i	0,991	tuff	45,50

En jämförelse mellan tabellerna 5 och 6 avslöjar att *cool* /U/, *hipp* /U/ och *sexig* /U/ har liknande kollokationsmönster som *drogad* /U/. De kollokerar starkt med kopulaverb, framförallt med lexemet VARA. T.ex. *Hon är cool, blasé, med ett illmarigt minspel.* (GP 03); *Det är för all del inte lätt att vara hipp i minusgrader[.]* (GP 03); *Studion är kanske inte lika sexig längre.* (GP 01) *Hjärndöd* /U/ är den enda av de predikativa utrumformerna som starkare kollokerar med ett innehållsverb (*förklarades*).

Framförallt åskådliggör tabellerna 5 och 6 att de mest signifikanta kollokaten till alla fem utrumformer, bortsett från kopulaverb och funktionsord, nästan uteslutande utgörs av människobetecknande substantiv och personliga pronomen. *Drogad* /U/ kollokerar med ordformerna *man, han, kvinnan, hon, person* och *mannen*. *Hjärndöd* /U/ kollokerar med *läkarlaget, Joel, patienten, person, man, han* och *honom*. *Cool* /U/ kollokerar med *han, kille,*

hon, jag, man, Tellan och *snubben*. *Hipp* /U/ har relativt få belägg i materialet (51) och har delvis därför få betydelsebärande kollokat. Kollokationsmönstren för de övriga adjektivformerna i detta avsnitt visar ändå att den predikativa användningen av utrumformerna tydligt korrelerar med mänskliga kollokat.

Det framgick av Lehecka (2012) att den predikativa funktionen föredras för adjektiv som tillhör ett talspråkligt register (se avsnitt 4). Av de fem adjektiv som jag behandlat i detta avsnitt ingår *cool*, *hipp* och *sexig* i *Norstedts svenska slangordbok* (Kotsinas 1998). Det framgår av tabell 6 att den talspråkliga prägeln hos dessa adjektiv också återspeglas av deras kollokat. Av de betydelsebärande kollokaten till *cool* /U/ ingår *kille*, *snubben* och *tuff* i *Norstedts svenska slangordbok*, för *sexig* /U/ ingår *snygg*, *tjej* och *tuff*. Kollokationsanalyserna åskådliggör således att talspråkliga adjektiv ofta används tillsammans med andra slangord i det undersökta materialet. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att materialet utgörs av tidningstext som huvudsakligen kan antas bestå av standardiserat skriftspråk. Mina resultat tyder på att adjektiv som tillhör slang även i tidningssvenskan attraheras till lexikala kontexter som är kännetecknande för det talspråkliga registret. Med andra ord är användningsmönstren hos dessa adjektiv i tidningstext inte isolerade från de mönster som adjektiven uppvisar i andra språkdomäner. De sociopragmatiska egenskaper som adjektiv har, och uttryckligen deras registertillhörighet, syns således på kollokatnivå även i ett material som inte representerar de register som de prototypiskt förekommer i.

5.4.3 Obestämd form neutrum singularis

Majoriteten av adjektivformerna (8 av 14) i den predikativa adjektivgruppen (grupp IV i tabell 1) tillhör böjningskategorin obestämd form neutrum singularis. Jag granskar i det följande kollokationsmönstren hos de fyra neutrumformer som har den högsta andelen predikativa belägg: *hippt* /N/ (64 %), parallellformerna *glamouröst* /N/ (63 %) och *glamoröst* /N/ (57 %) samt *coolt* /N/ (56 %). Till exempel *Det låter inte särskilt hippt och coolt, eller hur?* (Press 97); *Det är inte trendigt och glamouröst att skriva för barn.* (DN 87) Tabell 7 anger deras mest signifikanta kollokat. *Hippt* /N/ har 53 belägg i materialet, *glamouröst* /N/ 40, *glamoröst* /N/ 69 och *coolt* /N/ 306 belägg.

Tabell 7. De 20 mest signifikanta kollokaten till *hippt* /N/, *glamouröst* /N/, *glamoröst* /N/ och *coolt* /N/

	hippt /N/	G²	glamouröst /N/	G²	glamoröst /N/	G²	coolt /N/	G²
1	det	123,4	är	121,8	det	128,3	det	830,9
2	och	105,3	inte	99,50	inte	106,3	är	662,1
3	ungt	102,0	det	60,97	ett	90,59	att	449,1
4	är	81,66	som	57,53	är	90,39	och	296,8
5	att	66,77	ett	47,22	att	78,89	var	152,5
6	inte	64,00	så	41,15	vara	78,08	ett	125,9
7	var	55,30	men	35,65	som	68,58	tycker	122,6
8	så	51,12	eller	31,75	föga	54,50	med	115,8
9	vara	38,14	mindre	25,92	så	53,63	som	107,1
10	låter	29,25	alltid	25,55	och	51,77	så	105,9
11	eller	28,18	lika	24,70	något	40,05	inte	103,2
12	ett	27,93	mer	18,66	mer	38,48	tyckte	100,7
13	blivit	22,93	att	17,15	område	32,00	vara	98,63
14	på	22,22	här	17,04	än	28,33	men	92,39
15	rätt	21,76	för	15,00	kanske	27,76	lite	89,39
16	som	21,38	var	11,30	kan	26,66	ganska	78,77
17	med	16,86	med	10,77	särskilt	25,13	jag	70,66
18	blir	15,45	på	8,496	liv	23,58	rätt	70,36
19	då	15,10	och	4,879	mindre	22,24	säger	69,17
20	säger	12,14			en	22,01	låter	65,95

Av tabell 7 framgår som väntat att samtliga av de predikativa neutrumformerna kollokerar med olika former av kopulaverben VARA och BLI. I övrigt skiljer sig dock kollokationsmönstren för neutrumformerna avsevärt från kollokationsmönstren för utrumformerna i föregående avsnitt. Samtliga av de predikativa neutrumformerna kollokerar starkt med pronomenet *det*. För *hippt* /N/, *glamoröst* /N/ och *coolt* /N/ är *det* deras mest signifikanta kollokat; $G^2(\text{hippt /N/, det}) \approx 120$, $G^2(\text{glamoröst /N/, det}) \approx 130$, $G^2(\text{coolt /N/, det}) \approx 830$. För *glamouröst* /N/ är *det* dess tredje mest signifikanta kollokat; $G^2(\text{glamouröst /N/, det}) \approx 60$. Att de predikativa neutrumformerna kollokerar med *det* återspeglar att de ofta förekommer tillsammans med det opersonliga pronomenet *det* som expletivt subjekt, t.ex. *Det har blivit hippt att vara hippie[.]* (Press 95); *Det är inte speciellt glamoröst att ha en ätstörning.* (GP 04)

Till skillnad från de predikativa utrumformerna kollokerar neutrumformerna inte med substantiv, förutom *glamoröst* /N/ som relativt svagt kollokerar med *område* ($G^2 \approx 30$) och *liv* ($G^2 \approx 20$). Avsaknaden av substantivformer bland kollokaten i tabell 7 kan delvis bero på att *hippt* /N/, *glamoröst* /N/ och *glamoröst* /N/ har relativt få belägg i materialet (40–69; jfr *hipp* /U/

i föregående avsnitt). Det betydligt mer frekventa *coolt* /N/ (306) har dock inte heller några signifikanta substantivkollokater. Resultaten tyder således på att de predikativa neutrumformerna, i motsats till de predikativa utrumformerna, inte attraherar några specifika substantivformer.

Eftersom tabell 7 uppstår så få innehållsord är det omöjligt att fastställa om de predikativa neutrumformerna attraherar kollokater från några särskilda semantiska fält. Avsaknaden av betydelsebärande kollokater kan snarare vara ett tecken på att de predikativa neutrumformerna används i mycket varierande lexikala kontexter (jfr t.ex. *light* /O/ i avsnitt 5.2). Ett större material skulle behövas för att undersöka denna hypotes.

5.4.4 Morfologiskt oanpassade adjektivformer

Det framgick tidigare att de morfologiskt oanpassade adjektiven *live* /O/ och *light* /O/ har helt säregna syntaktiska användningsmönster. De övriga morfologiskt oanpassade adjektiven i studien, *cool* /O/⁹, *crazy* /O/, *gay* /O/ och *outstanding* /O/, har alla en påfallande hög andel belägg i predikativ funktion. Till exempel *Allt är crazy, till och med Gud är crazy.* (GP 01); *De här husen är outstanding vad gäller dålig kvalitet.* (GP 01) Samtliga fyra adjektiv ingår i den predikativa adjektivgruppen (grupp V i tabell 1).

Outstanding /O/ har den överlägset största andelen predikativa belägg (71 %) av de undersökta adjektivformerna. *Cool* /O/ används som bundet subjektspredikativ i 51 procent av beläggen, *gay* /O/ i 46 procent och *crazy* /O/ i 43 procent av beläggen. Tabell 8 anger de mest signifikanta kollokaten till de morfologiskt oanpassade adjektiven. *Outstanding* /O/ har 104 belägg i materialet, *cool* /O/ 47 belägg, *gay* /O/ 63 belägg och *crazy* /O/ 42 belägg.

⁹ Lexemet *cool* står i en överlägsen majoritet av beläggen (96 %) kongruensböjt enligt huvudordet i kontexten (t.ex. *ett coolt band, coola killar*). I 4 procent av beläggen (47 av 1 187 belägg) står *cool* emellertid oböjt enligt huvudordet. T.ex. *Och det är cool det där med friggebod.* (Press 96); *Förorterna är ju cool i stora kretsar av ungdomar[.]* (GP 04) Det är således motiverat att säga att lexemet *cool* förutom de kongruerande böjningsformerna (obestämd form utrum singularis, obestämd form neutrum singularis, pluralis osv.) också har en morfologiskt oanpassad form i svenskan. Jag har behandlat denna oböjliga form som en särskild adjektivform i analysen.

Tabell 8. De 20 mest signifikanta kollokaten till *outstanding* /O/, *cool* /O/, *gay* /O/ och *crazy* /O/

	outstanding /O/	G²	cool /O/	G²	gay /O/	G²	crazy /O/	G²
1	helt	178,8	i	32,30	straight	141,5	Leberts	65,98
2	var	158,6	oj	28,01	engelskans	66,01	wild	36,26
3	i	148,6	och	23,66	är	47,77	Gud	34,01
4	varit	117,6	va	22,46	eller	40,21	lite	32,76
5	är	114,5	en	14,44	glad	33,41	grejer	32,43
6	han	62,73	som	9,933	som	28,76	och	16,28
7	och	47,20	av	8,919	vara	21,92	mer	14,34
8	har	42,12	att	8,017	såväl	20,11	blir	12,64
9	bland	39,91	för	5,993	alla	17,46	helt	9,188
10	svenska	25,30	om	3,771	och	13,57	så	8,165
11	här	25,22	med	3,484	man	12,61	är	7,157
12	tyckte	23,41	är	2,113	att	9,929	bli	7,060
13	hon	22,11	här	0,661	inte	8,494	allt	6,980
14	som	20,56	vara	0,607	för	6,356	till	3,867
15	den	13,88	det	0,010	så	6,187	man	3,232
16	sin	13,25	var	0,003	han	3,701	att	3,215
17	men	12,08	man	0,001	en	3,173	med	1,619
18	så	11,93			i	2,670	som	0,547
19	sager	10,14			jag	2,245	om	0,522
20	när	9,956			med	2,243	de	0,222

Det framgår av tabell 8 att *outstanding* /O/ starkast kollokerar med adjektivformen *helt* ($G^2 \approx 180$). *Helt* förekommer alltid som L1 direkt före *outstanding* /O/ (21 belägg), dvs. som adverbial till *outstanding* /O/ inom en adjektivfras. Även *crazy* /O/ har *helt* bland sina mest signifikanta kollokat. Dessutom kollokerar *crazy* /O/ med adverbena *lite* och *mer* som också oftast står adverbialt före adjektivet. *Outstanding* /O/ är det enda av de fyra adjektiven som kollokerar starkt med pronomen (*han*, *hon*, *den* och *sin*). I detta avseende påminner kollokaten till *outstanding* /O/ om kollokaten till de predikativa utrumformerna (se tabellerna 5 och 6).

Inget av de morfologiskt oanpassade adjektiven kollokerar signifikant med det opersonliga pronomenet *det*. De morfologiskt oanpassade adjektiven skiljer sig såtillvida från de predikativa neutrumformerna (se tabell 7). Detta är anmärkningsvärt med tanke på att de morfologiskt oanpassade adjektiven enligt den probabilistiska syntaktiska analysen snarare liknar neutrumformer än utrumformer (Lehecka 2012). Resultaten av kollokationsanalysen tyder således på att de morfologiskt oanpassade adjektiven och de predikativa neutrumformerna attraheras till olika grammatiska konstruktioner. Även om de lika ofta förekommer i predikativ funktion, används de morfo-

logiskt oanpassade adjektiven betydligt mer sällan i konstruktioner med det expletiva subjektet *det*.

I likhet med de predikativa neutrumformerna (se tabell 7) kollokerar de morfologiskt oanpassade adjektiven med mycket få substantiv. Utgående från kollokationsanalyserna är det därför omöjligt att fastställa om de morfologiskt oanpassade adjektiven attraheras av några specifika semantiska kontexter. Att det finns så få innehållsord bland kollokaten i tabell 8 kan delvis bero på att de morfologiskt oanpassade adjektiven har relativt få belägg i materialet; t.ex. *cool* /O/ som har 47 belägg i materialet har överhuvudtaget endast nio kollokat som är signifikanta vid $p < 0.05$ ($G^2 > 3,84$). Även det mer frekventa *outstanding* /O/ (107 belägg) saknar dock signifikanta substantivkollokat (*svenska* är ett adjektiv i samtliga samförekomster). Mina resultat tyder följaktligen på att predikativa neutrumformer och predikativa morfologiskt oanpassade adjektiv inte attraheras till specifika substantivformer.

5.5 Attributiva adjektivformer

5.5.1 Inledning

Den attributiva adjektivgruppen (grupp VII i tabell 1) inkluderar 53 adjektivformer. Samtliga adjektivformer i gruppen är adjektivattribut i över 80 procent av sina belägg. De kollokationsmönster som jag diskuterar i detta avsnitt representerar således adjektivformer med nästan uteslutande attributiv användning. Jag behandlar separat respektive böjningskategori som adjektivgruppen innefattar: obestämd form utrum singularis, obestämd form neutrum singularis, pluralis och bestämd form.

5.5.2 Obestämd form utrum singularis

Den attributiva adjektivgruppen inkluderar 10 utrumformer. Av dessa har *digital* /U/, *förnyelsebar* /U/, *förnybar* /U/ och *psykedelisk* /U/ den högsta andelen belägg som adjektivattribut. T.ex. *Biblioteket är världsledande inom ny digital talboksteknik.* (Press 95); *Det sker nya tekniska framsteg när det gäller förnyelsebar energi.* (Press 98) Tabell 9 anger de mest signifikanta kollokaten till de fyra utrumformerna. *Digital* /U/ har 671 belägg i materialet, *förnyelsebar* /U/ 70 belägg, *förnybar* /U/ 120 belägg och *psykedelisk* /U/ 72 belägg.

Tabell 9. De 20 mest signifikanta kollokaten till *digital /U/*, *förnyelsebar /U/*, *förnybar /U/* och *psykedelisk /U/*

	digital /U/	G²	förnyel- sebar /U/	G²	förnybar /U/	G²	psyke- delisk /U/	G²
1	teknik	1179	energi	845,9	energi	980,6	en	171,9
2	en	828	energi- källa	168,6	el	344,6	och	152,3
3	analog	470,1	vindkraft	127,6	elproduk- tion	211,5	rock	110,9
4	tv	462,1	och	79,08	för	172,5	med	67,58
5	mark- sänd	454,1	på	65,06	av	130,2	av	55,91
6	med	328,1	som	63,19	och	116,5	primitiv	54,67
7	video- kamera	311,6	att	62,61	att	115,2	som	45,11
8	röntgen	279,5	är	54,02	öka	110,3	pop	37,89
9	form	265,2	miljö- vänlig	51,33	på	98,92	tung	36,81
10	och	245,4	resurs	47,37	resurs	96,66	musik	36,00
11	radio	221,6	vi	43,25	energipro- duktion	96,12	i	31,28
12	termo- meter	214,6	effek- tivare	41,56	vindkraft	82,05	slags	30,45
13	för	195,7	om	41,36	med	72,97	spelar	24,07
14	till	191,2	i	41,26	främja	72,83	till	19,58
15	i	189,9	kärn- kraften	41,07	certifikat	69,43	det	19,25
16	ny	163,3	för	37,43	miljö- vänlig	66,40	mig	18,00
17	som	145,9	andelen	37,13	ett	65,34	är	14,28
18	kamera	144,2	en	36,37	inhemsk	64,32	från	13,93
19	på	143,2	el	33,32	TWH	64,32	på	10,42
20	är	134,6	skall	32,91	som	63,77	ett	5,621

Det framgår av tabell 9 att samtliga fyra utrumformer har en stor andel substantiv bland sina mest signifikanta kollokat. De allra flesta av dessa substantivkollokat förekommer som R1 i kontexten. Detta återspeglar att substantiven oftast utgör huvudorden till adjektivattributen inom en nominalfras, t.ex. *digital teknik, förnybar energi, psykedelisk rock*.

Av tabell 9 framgår vidare att substantivkollokaten till de attributiva utrumformerna uteslutande har icke-mänskliga referenter (bl.a. *teknik, videokamera, energi, vindkraft, rock, musik*). Dessutom inkluderar kollokaten i tabell 9 endast få pronomen; *förnyelsebar* /U/ kollokerar relativt svagt med *vi* ($G^2 \approx 40$) och *psykedelisk* /U/ med *det* och *mig* ($G^2 \approx 20$). Tabell 8 inkluderar endast en kopulaverbform: *är*. Följaktligen skiljer sig kollokaten till de attributiva utrumformerna avsevärt från kollokaten till de predikativa utrumformerna (se avsnitt 5.4.2). Skillnaden ligger inte enbart på den grammatiska nivån (dvs. attributiva utrumformer attraherar substantiv i högre grad än vad predikativa utrumformer gör) utan även på den semantiska nivån (attributiva utrumformer attraherar substantiv med icke-mänskliga referenter, medan predikativa utrumformer attraherar substantiv med mänskliga referenter; se dock avsnitt 5.5.4).

Slutligen åskådliggör tabell 9 att kollokaten till respektive utrumform ligger semantiskt nära varandra. De mest signifikanta kollokaten till *digital* /U/ (*teknik, analog, tv, marksänd, videokamera, röntgen* och *form*) har alla med audiovisuell teknik att göra. *Förnyelsebar* /U/ och *förnybar* /U/ kollokerar i sin tur med ord som berör energi (*energi, energikälla, vindkraft, miljövänlig, el, elproduktion* osv.).¹⁰ *Psykedelisk* /U/ kollokerar framförallt med ord som berör musik (*rock, pop, musik, spelar*). Resultaten av kollokationsanalyserna visar således att de undersökta attributiva utrumformerna attraherar ord från varsitt – relativt snävt avgränsat – semantiskt fält.

5.5.3 Obestämd form neutrum singularis

Det finns endast en neutrumform i den attributiva adjektivgruppen: *multinationellt* /N/. *Multinationellt* /N/ är adjektivattribut i 92 procent av sina belegg. T.ex. *Hon är en av få svenska ledare som fått en hög post i ett multinationellt företag*. (Press 96) Tabell 10 anger de mest signifikanta kollokaten till *multinationellt* /N/. Eftersom det är omöjligt att dra allmänna slutsatser utgående från endast en adjektivform, behandlar jag i detta avsnitt även

¹⁰ Det är anmärkningsvärt att *förnyelsebar* /U/ och *förnybar* /U/, som intuitivt känns helt synonyma, visserligen delar kollokat ur samma semantiska fält, men deras detaljerade kollokationsmönster är ändå olika. Båda har *energi* som sitt överlägset mest signifikanta kollokat, men de övriga kollokaten är olika. *Förnybar* /U/ kollokerar t.ex. mycket starkare med *el* än *förnyelsebar* /U/; $G^2(\text{förnybar /U/, el}) \approx 340$, $G^2(\text{förnyelsebar /U/, el}) \approx 30$. *Förnyelsebar* /U/ kollokerar i sin tur med *energi* ($G^2 \approx 170$) som *förnybar* /U/ inte alls kollokerar med.

fyra neutrumformer från grupp VI i tabell 1. *Interaktivt* /N/, *postmodernt* /N/, *flexibelt* /N/ och *kreativt* /N/ har den största andelen attributiva belägg bland neutrumformerna efter *multinationellt* /N/. De används attributivt i 52–67 procent av sina belägg. Således representerar deras kollokationsmönster inte en utpräglad attributiv användning, men de utgör en nyttig jämförelsepunkt för å ena sidan *multinationellt* /N/, å andra sidan de adverbiala och de predikativa neutrumformerna (se avsnitten 5.3 och 5.4.3) De mest signifikanta kollokaten till *interaktivt* /N/, *postmodernt* /N/, *flexibelt* /N/ och *kreativt* /N/ anges i tabell 11. *Multinationellt* /N/ har 49 belägg i materialet, *interaktivt* /N/ 67 belägg, *postmodernt* /N/ 46 belägg, *flexibelt* /N/ 350 belägg och *kreativt* /N/ 433 belägg.

Tabell 10. De 20 mest signifikanta kollokaten till *multinationellt* /N/

	multi- nationellt /N/	G²	To- talt	L5	L4	L3	L2	L1	R1	R2	R3	R4	R5
1	ett	417,0	45	1	0	0	16	27	0	0	1	0	0
2	företag	328,3	24	0	0	0	0	0	24	0	0	0	0
3	stort	70,70	7	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
4	svenskt	61,46	5	0	0	0	1	2	0	1	0	0	1
5	bolag	61,01	5	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0
6	är	59,17	14	1	0	5	4	1	0	2	0	1	0
7	som	57,03	14	2	3	1	1	0	0	6	0	1	0
8	att	36,92	12	1	4	0	2	0	0	0	2	1	2
9	arbetar	29,84	3	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
10	med	23,36	7	0	0	1	0	0	0	3	2	1	0
11	till	19,61	6	0	0	2	2	0	1	0	0	1	0
12	på	19,20	7	0	1	2	2	0	0	2	0	0	0
13	över	16,17	3	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
14	i	15,47	8	1	0	1	3	0	0	2	0	1	0
15	en	14,29	6	2	0	0	0	0	0	0	0	2	2
16	för	12,82	5	0	0	0	3	0	0	1	1	0	0
17	av	9,285	4	0	0	0	2	0	0	1	0	1	0
18	har	6,231	3	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
19	det	2,966	3	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0
20	och	1,539	3	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0

Tabell 11. De 20 mest signifikanta kollokaten till *interaktivt* /N/, *postmodernt* /N/, *flexibelt* /N/ och *kreativt* /N/

	inter- aktivt /N/	G ²	postmodernt /N/	G ²	flexibelt /N/	G ²	kreativt /N/	G ²
1	ett	235,7	ett	158,1	sportlov	1256	ett	1008
2	och	118,9	av	44,06	mer	792,6	och	769,4
3	spel	86,24	perspektiv	38,03	ett	721,1	skapande	319,4
4	är	64,23	utställningen	37,40	och	417,6	att	277,3
5	kan	61,97	i	35,91	att	368,3	något	246,6
6	där	49,07	den	34,23	system	244,0	det	245,2
7	verk	44,85	som	30,62	i	192,2	är	245,1
8	det	32,18	något	27,49	är	167,9	sätt	213,8
9	som	30,15	och	26,98	för	160,3	som	209,0
10	mer	29,92	är	26,46	lärande	156,1	tänkande	201,6
11	att	27,39	till	21,17	införa	153,2	mer	179,2
12	du	25,28	en	20,50	sätt	129,5	kaos	176,6
13	med	17,97	allt	19,29	med	115,8	i	162,7
14	för	17,14	inte	12,04	ska	113,4	på	145,7
15	i	16,22	på	11,77	lov	112,2	med	144,4
16	av	14,00	det	10,16	om	103,7	för	115,6
17	blir	13,77	med	10,04	som	101,0	till	94,39
18	en	13,57	att	8,290	så	99,47	skrivande	93,85
19	på	10,42			Bohuslän	97,75	jobb	89,71
20	inte	8,169			än	97,59	nytänkande	81,56

Tabell 10 visar att det överlägset mest signifikanta betydelsebärande kollokatet till *multinationellt* /N/ är substantivformen *företag* ($G^2 \approx 330$). *Multinationellt* /N/ har 24 samförekomster med *företag*. I samtliga fall står *företag* som R1 i kontexten. En genomgång av konkordanserna avslöjar att *multinationellt* /N/ därtill har 9 samförekomster med sammansättningar i vilka *företag* ingår, t.ex. *kemiföretag*, *läkemedelsföretag* och *storföretag*. Följaktligen används *multinationellt* /N/ tillsammans med stammen *företag* i 33 av sina 49 belägg (67 %). Det andra substantivkollokatet i tabell 9, *bolag*, har 5 samförekomster med *multinationellt* /N/ ($G^2 \approx 60$) och ytterligare 3 samförekomster då det ingår i sammansättningar (t.ex. *grammofonbolag*). Tillsammans täcker samförekomsterna med stammarna *företag* och *bolag* 85 procent av alla belägg på *multinationellt* /N/ i materialet.

Detta förklarar varför *multinationellt* /N/ syntaktiskt skiljer sig från de övriga undersökta neutrumformerna. I och med att *multinationellt* /N/ nästan exklusivt används i fraserna *multinationellt företag* och *multinationellt bolag* är dess syntaktiska användning praktiskt taget fixerat. *Multinationellt*

/N/ är ett praktexempel på hur intrikat samvariationen mellan ett ords kollokationsmönster och dess syntaktiska användningsmönster kan vara; i detta fall är de egentligen två sidor av samma fenomen, dvs. två mönster som tillsammans återspeglar att ordet ingår i en lexikaliserad fras. Det är vidare värt att notera att *företag* och *bolag* ligger semantiskt mycket nära varandra. Följaktligen är användningen av *multinationell* /N/ både syntaktiskt och semantiskt mycket snävt avgränsad.

Tabell 11 åskådliggör att även *interaktivt* /N/, *postmodernt* /N/, *flexibelt* /N/ och *kreativt* /N/ kollokerar med betydelseord från varsitt semantiskt fält. *Interaktivt* /N/ och *postmodernt* /N/ kollokerar med bara två betydelseord: *spel* och *verk* respektive *perspektiv* och *utställningen*. En genomgång av konkordanserna avslöjar att *spel*, *verk*, *perspektiv* och *utställningen* oftast syftar på konst. Exempelvis *Hela utställningen är uppbyggd som ett interaktivt spel.* (Press 98) *Flexibelt* /N/ kollokerar huvudsakligen med ord som har att göra med skolgång: *sportlov*, *system*, *lärande*, *lov*. *Kreativt* /N/ kollokerar huvudsakligen med ord som syftar på mental aktivitet, t.ex. *skapande*, *tänkande*, *skrivande*.

5.5.4 Pluralis

Det finns 21 pluralformer i den attributiva adjektivgruppen (grupp VII i tabell 1). Jag granskar i detta avsnitt de fyra pluralformer som har den högsta andelen attributiva belägg: *psykosomatiska* /PL/, *vattenburna* /PL/, *paramilitära* /PL/ och *förnyelsebara* /PL/. T.ex. *Det leder ofta till ohälsa och psykosomatiska problem som huvudvärk.* (GP 02); *Modern vattenreningsteknik innebär att riskerna för vattenburna epidemier är ringa.* (Press 65) Tabell 12 anger de mest signifikanta kollokaten till de fyra adjektivformerna. *Psykosomatiska* /PL/ har 55 belägg i materialet, *vattenburna* /PL/ 38 belägg, *paramilitära* /PL/ 76 belägg och *förnyelsebara* /PL/ 111 belägg.

Tabell 12. De 20 mest signifikanta kollokaten till de attributiva pluralformerna

	psykoso- matiska /PL/	G²	vatten burna /PL/	G²	para- militära /PL/	G²	förnyelse- bara /PL/	G²
1	besvär	389,9	sjuk- domar	315,7	grupper	286,5	energikällor	1153
2	sjuk- domar	175,0	som	34,82	styrkor	194,6	bränslen	378,8
3	och	124,9	system	33,52	avväpning	188,2	och	165,9
4	flickorna	88,24	riskan	33,36	grupperna	175,0	drivmedel	127,4
5	huvud- värk	85,46	de	28,01	av	162,5	att	112,1
6	problem	81,44	för	23,37	och	160,8	på	106,8
7	de	78,28	till	20,36	de	153,0	som	103,7
8	besvären	75,23	av	19,25	IRA	80,51	energislag	97,02
9	symtom	69,06	även	17,76	organisa- tioner	77,16	till	91,52
10	som	65,18	att	14,96	organisa- tionerna	75,50	biobränslen	70,29
11	psykiska	59,5	med	14,02	militära	62,36	energi- slagen	68,96
12	ökade	56,67	år	13,46	i	53,72	om	65,03
13	bland	55,36	och	13,19	polisiära	50,70	råvaror	59,04
14	fler	53,89	har	10,85	sidor	46,86	av	58,49
15	har	47,76	är	4,170	serbiska	41,74	med	57,59
16	sig	35,00			enheter	40,97	från	56,87
17	patienter	33,42			med	35,07	energi- användning	56,79
18	hos	32,54			soldater	33,32	främja	56,72
19	barn	30,39			poliser	32,54	för	55,47
20	ökar	29,73			bland	31,98	energi- system	54,50

Det framgår av tabell 12 att de fyra attributiva pluralformerna kollokerar med ett stort antal substantivformer. *Psykosomatiska* /PL/ kollokerar starkast med *besvär* ($G^2 \approx 390$), *vattenburna* /PL/ med *sjukdomar* ($G^2 \approx 320$), *paramilitära* /PL/ med *grupper* ($G^2 \approx 290$) och *förnyelsebara* /PL/ med *energikällor* ($G^2 \approx 1150$). Det framgår vidare av resultaten att de attributiva pluralformerna föredrar kollokat från varsitt semantiskt fält. *Psykosomatiska* /PL/ kollokerar med substantiv som har med sjukdomar att göra (bl.a. *besvär*, *sjukdomar*, *huvudvärk*, *symtom*, *patienter*). *Paramilitära* /PL/ kollokerar med ord som berör militären (bl.a. *grupper*, *styrkor*, *avväpning*, *IRA*, *soldater*). *Förnyelsebara* /PL/ kollokerar med ord som har med energi att göra (bl.a. *energikällor*, *bränslen*, *drivmedel*, *energislåg*, *råvaror*). *Vattenburna* /PL/ har endast 38 belägg i materialet, vilket förklarar varför det har ett lägre antal signifikanta kollokat. *Vattenburna* /PL/ förekommer dock i nästan hälften av sina belägg (18 av 38) tillsammans med *sjukdomar*. Följaktligen kan *vattenburna sjukdomar* ses som en etablerad fras i svenskan.

Det är anmärkningsvärt att flera av kollokaten i tabell 12 syftar på mänskliga referenter. Det framgick tidigare att mänskliga kollokat är kännetecknande för predikativa adjektivformer (se avsnitt 5.4.2), medan de adverbiala adjektivformerna och de attributiva utrumformerna inte har några mänskliga kollokat (se avsnitten 5.3 och 5.5.2). Av tabell 12 framgår emellertid att även vissa attributiva adjektivformer har mänskliga kollokat; både *psykosomatiska* /PL/ och *paramilitära* /PL/ kollokerar med människobetecknande substantiv och personliga pronomen (*flickorna*, *de*, *patienter* och *barn* respektive *de*, *soldater* och *poliser*). Detta visar att distinktionen mellan kollokat med mänskliga och icke-mänskliga referenter inte är helt avgörande för adjektivens syntaktiska användning. Jag diskuterar implikationerna av detta i avsnitt 6.

5.5.5 Bestämd form

Böjningskategorin bestämd form singularis kan endast förekomma som adjektivattribut eller (mer sällan) som huvudord i en nominalfras. Det är således naturligt att alla bestämda former i undersökningen (21) ingår i den attributiva adjektivgruppen (grupp VII i tabell 1). I och med att den syntaktiska användningen av bestämda former nästan helt styrs av deras mycket begränsade syntaktiska användningspotential, har alla bestämda former praktiskt taget identisk syntaktisk användning. Av denna orsak är det inte meningsfullt att granska kollokationsmönstren för bestämda former ur ett semantiskt perspektiv: semantiska egenskaper har ingen inverkan på adjektivens syntaktiska användning i bestämd form. Det är däremot nyttigt att se om kollokationsmönstren för de bestämda formerna liknar kollokationsmönstren för de övriga attributiva adjektivformerna. Tabell 13 anger de mest signifikanta

kollokaten till *flexibla* /B/, *multinationella* /B/ och *geriatriska* /B/ som har den högsta andelen attributiva belägg bland de undersökta bestämda formerna (>98 %). T.ex. *Det räcker med vår flexibla arbetstid, säger Paul Åkerlund.* (GP 04); *Vänstern anser att dokumentet författats för att passa det multinationella kapitalet.* (DN 87) *Flexibla* /B/ har 92 belägg i materialet, *multinationella* /B/ 111 belägg och *geriatriska* /B/ 42 belägg.

Tabell 13. De 20 mest signifikanta kollokaten till *flexibla* /B/, *multinationella* /B/ och *geriatriska* /B/

	flexibla /B/	G²	multinationella /B/	G²	geriatriska /B/	G²
1	sportlovet	197,8	den	211,1	kliniken	299,7
2	den	99,17	styrkan	125,8	vid	173,1
3	stödteamet	72,86	företaget	78,13	på	141,2
4	det	62,12	kemiföretaget	51,07	klinik	128,4
5	arbetstiden	59,52	koncernen	50,85	Sahlgrenska	81,43
6	försvaret	31,73	skivbolaget	47,32	den	59,41
7	lösningen	25,34	det	42,74	avdelningen	56,55
8	kallade	23,05	bolaget	35,02	sjukhus	56,24
9	denna	18,94	världens	32,75	universitetssjukhuset	44,33
10	för	12,37	företag	19,87	Huddinge	38,48
11	nya	11,88	bolag	19,52	38	36,07
12	som	10,50	vars	18,44	vården	34,61
13	fram	6,066	som	18,31	sjukhuset	34,05
14	och	3,902	ingår	18,20	östra	32,47
15	med	3,766	Irak	17,37	och	28,39
16	är	3,677	i	17,18	finns	21,06
17	att	3,622	från	17,6	en	15,83
18	skulle	2,612	till	15,80	i	15,77
19	ska	1,780	stora	15,43	som	8,185
20	ett	1,758	amerikanska	14,00	med	7,545

Tabell 13 åskådliggör att de bestämda formerna, i likhet med de övriga attributiva adjektivformerna, kollokerar med ett stort antal substantiv. *Flexibla* /B/ kollokerar med bl.a. *sportlovet* ($G^2 \approx 200$), *stödteamet* ($G^2 \approx 70$) och *arbetstiden* ($G^2 \approx 60$). *Multinationella* /B/ kollokerar med bl.a. *styrkan* ($G^2 \approx 130$), *företaget* ($G^2 \approx 80$) och *kemiföretaget* ($G^2 \approx 50$) och *geriatriska* /B/ kollokerar med bl.a. *kliniken* ($G^2 \approx 300$), *klinik* ($G^2 \approx 130$) och *avdelningen* ($G^2 \approx 60$). I och med att adjektiv i bestämd form singularis per definition står i bestämda nominalfraser är de flesta substantivkollokaten i tabell 13 i bestämd form. Dessutom kollokerar de bestämda adjektivformerna med de bestämda artiklarna *den* och *det* som oftast inleder en bestämd nominalfras,

t.ex. *En dag i veckan möter Bertil Steen sina patienter i den geriatriska klinikkens mottagning.* (Press 98)

Det är viktigt att notera i tabell 13 att den bestämda formen *multinationella* /B/ har ett något annorlunda kollokationsmönster än *multinationellt* /N/ trots att de har en nästintill identisk syntaktisk användning i materialet. Det framgick i avsnitt 5.5.3 att *multinationellt* /N/ nästan uteslutande används som adjektivattribut till huvudorden *företag* eller *bolag* (eller till sammansättningar i vilka dessa ordstammar ingår). *Multinationella* /B/ kollokerar däremot starkast med substantivformen *styrkan* och relativt starkt även med *koncernen*. Detta framhäver ytterligare att *multinationellt* /N/ har en helt specialiserad användning som den inte delar med lexemets andra böjningsformer.

6 Sammanfattning och slutsatser

I denna studie har jag granskat samvariationen mellan kollokations- och kolligationsmönstren för 123 adjektivformer i en svensk tidningskorpus. Jag har behandlat detta samband på två plan. För det första har jag granskat vilka ordklasser adjektivformer med olika syntaktiska användningsmönster starkast kollokerar med. Utgående från dessa analyser har jag diskuterat vilka grammatiska konstruktioner olika adjektivformer typiskt ingår i. För det andra har jag granskat kollokaten ur ett semantiskt perspektiv och diskuterat om adjektivformernas syntaktiska preferenser korrelerar med deras semantiska preferenser.

Generellt har resultaten visat att förhållandet mellan kollokations- och kolligationsmönstren är olika för olika adjektivformer. För adjektivformer som ingår i etablerade lexikaliserade fraser, t.ex. *multinationellt företag*, är den syntaktiska användningen och den lexikala kontexten två sidor av samma sak. För andra adjektivformer, t.ex. *light* /O/, är den syntaktiska användningen relativt oberoende av vilken semantisk eller lexikal kontext adjektivet används i. *Light* /O/ används som efterställt attribut i semantiskt mycket varierande textomgivningar och med ett brett spektrum av huvudord. Mina resultat tyder således på att den syntaktiska användningen som efterställt attribut är en relativt självständig egenskap hos *light* /O/.

På en djupare detaljnivå har kollokationsanalyserna visat vilka grammatiska konstruktioner adjektivformerna attraheras till. Predikativa neutrumformer kollokerar t.ex. starkt med pronomenet *det*, vilket återspeglar deras användning i satser med *det* som expletivt subjekt, t.ex. *Det anses inte hippt att jobba inom kommunen.* (GP 02) Bland adverbiala adjektivformer kollokerar *ergonomiskt* /N/ med andra adjektiv och particip och fungerar alltså

oftast adverbialt inom en adjektiv- eller participfras (t.ex. *ergonomiskt riktig*). *Kryptiskt* /N/ och *marginellt* /N/ kollokerar däremot med verb och adverb, vilket återspeglar att de ofta används i konstruktionen verb + adverb + adjektiv /N/ (t.ex. *steg bara marginellt*). Kollokationsanalyserna har således åskådliggjort att adjektivformer som används syntaktiskt likadant på ett mer detaljerat plan kan föredra olika grammatiska konstruktioner.

På ett semantiskt plan har det framgått att kollokaten till respektive adjektivform ofta tillhör ett tämligen snävt avgränsat semantiskt fält. Detta gäller i synnerhet de adjektivformer som har ett relativt enformigt syntaktiskt användningsmönster. *Marginellt* /N/, som i över 80 procent av sina belägg används som adverbial, kollokerar t.ex. nästan uteslutande med verbformer som syftar på kvantitativ förändring: *steg*, *sjönk*, *ökade*, *påverkas* och *stärktes*. *Digital* /U/ (96 % attributiva belägg) kollokerar i sin tur nästan uteslutande med ord som syftar på audiovisuell teknik, t.ex. *teknik*, *analog*, *tv*, *marksänd*, *videokamera*, *röntgen*. Resultaten av kollokationsanalyserna tyder således på att en ensidig syntaktisk användning sammanhänger med en semantisk specialisering av adjektivformerna.

Medan kollokaten till enskilda adjektivformer ofta är semantiskt avgränsade, beror adjektivens syntaktiska användning inte primärt på *vilket* semantiskt fält kollokaten tillhör. Det finns en tendens till att människobetecknande substantiv och personliga pronomen attraheras av framförallt predikativa adjektivformer, men även vissa attributiva adjektivformer, t.ex. *psykosomatiska* /PL/ och *paramilitära* /PL/, har flera mänskliga kollokat. Snarare än med strikt semantiska preferenser verkar adjektivens syntaktiska användning i första hand samvariera med deras sociopragmatiska egenskaper, i synnerhet med registertillhörighet. Adjektiv som tillhör slangregistret (t.ex. *cool*, *hipp*, *outstanding*) används klart oftare predikativt än adjektiv från formellare register (t.ex. *psykosomatisk*, *paramilitär*). Registertillhörigheten återspeglas indirekt av adjektivformernas kollokationsmönster: talspråkliga adjektivformer kollokerar t.ex. med ett stort antal pronomen. Pronomen, i likhet med den predikativa användningen av adjektiv, är generellt mer frekventa i tal än i skrift (Biber m. fl. 1999: 335 f., 506). Dessutom kollokerar talspråkliga adjektivformer ofta med andra slangord, t.ex. *cool* /U/ kollokerar med *kille*, *snubben* och *tuff*. Följaktligen tyder resultaten på att talspråkliga adjektivformer även i tidningstext (dvs. i en standardiserad och relativt formell språkdomän) attraheras till lexikala kontexter som är kännetecknande för tal. Adjektivens generella sociopragmatiska egenskaper framgår m.a.o. av deras kollokationsmönster även i ett material som inte representerar deras prototypiska användningsdomän.

Föreliggande studie har presenterat en ny infallsvinkel på hur man kan studera adjektivimporter och deras semantiska och syntaktiska preferenser.

En analys av ett stort antal ordformer där både semantiska och syntaktiska preferenser samtidigt tas i beaktande har visat sig nödvändig för att få en djupare insikt både i förhållandet mellan kollokations- och kolligationsmönstren och i förhållandet mellan de undersökta adjektivformerna. Ett större och tidsmässigt mer täckande material kunde i förlängningen möjliggöra en granskning av de diakrona förändringarna i kollokationsmönstren och avslöja om dessa mönster eventuellt återspeglar hur adjektivimporterna etablerar sig i svenskans ordförråd.

Litteratur

- Atkins, Beryl T. Sue. 1987. Semantic ID tags. Corpus evidence for dictionary senses. I: *Proceedings of the Third Annual Conference of the UW Centre for the New Oxford English Dictionary*, s. 17–36. Waterloo: University of Waterloo.
- Bartsch, Sabine. 2004. *Structural and functional properties of collocations in English. A corpus study of lexical and pragmatic constraints on lexical co-occurrence*. Tübingen: Narr.
- Biber, Douglas & Quirk, Randolph. 1999. *Longman grammar of spoken and written English*. London: Longman.
- Church, Kenneth, Gale, William, Hanks, Patrick & Hindle, Donald. 1991. Using statistics in lexical analysis. I: *Lexical acquisition. Exploiting on-line resources to build a lexicon*, red. av Uri Zernik, s. 115–164. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- Clear, Jeremy. 1993. From Firth principles. Computational tools for the study of collocation. I: *Text and technology. In honour of John Sinclair*, red. av Mona Baker, Francis Gill & Elena Tognini-Bonelli, s. 271–292. Philadelphia: John Benjamins.
- Divjak, Dagmar S. & Gries, Stefan Th. 2006. Ways of trying in russian. Clustering behavioral profiles. I: *Corpus Linguistics and Linguistic Theory 2*, s. 23–60.
- Dunning, Ted. 1993. Accurate methods for the statistics of surprise and coincidence. I: *Computational linguistics 19*, s. 61–74.
- Evert, Stefan. 2005. *The statistics of word cooccurrences. Word pairs and collocations*. University of Stuttgart: Institut für Maschinelle Sprachverarbeitung.
- Evert, Stefan. 2009. Corpora and collocations. I: *Corpus linguistics. An international handbook, Vol. 2*, red. av Anke Lüdeling & Merja Kytö, s. 1212–1248. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Firth, John Rupert. 1968. *Selected papers of J. R. Firth 1952–59*. London: Longmans.
- Gibbs, Raymond W., Jr. & Matlock, Teenie. 2001. Psycholinguistic perspectives on polysemy. I: *Polysemy in cognitive linguistics*, red. av Hubert Cuyckens & Britta E. Zawada, s. 213–239. Amsterdam: John Benjamins.
- Gries, Stefan Th. 2010. Behavioral profiles: A fine-grained and quantitative approach in corpus-based lexical semantics. I: *The Mental lexicon 5*, s. 323–346.
- Gries, Stefan Th. & Divjak, Dagmar S. 2009. Behavioral profiles. A corpus-based approach towards cognitive semantic analysis. I: *New directions in cognitive linguistics*, red. av Vyvyan Evans & Stephanie S. Pourcel, s. 57–75. Amsterdam: John Benjamins.
- Gries, Stefan Th. & Otani, Naoki. 2010. Behavioral profiles: A corpus-based perspective on synonymy and antonymy. I: *ICAME Journal 34*, s. 121–150.

- Gries, Stefan Th. & Stefanowitsch, Anatol. 2004. Extending collocation analysis. A corpus-based perspective on alternations. I: *International journal of corpus linguistics* 9, s. 97–129.
- Halliday, Michael Alexander Kirkwood, Teubert, Wolfgang, Yallop, Colin & Čermáková, Anna. 2004. *Lexicology and corpus linguistics. An introduction*. London: Continuum.
- Hanks, Patrick. 1996. Contextual dependency and lexical sets. I: *International journal of corpus linguistics* 1, s. 75–98.
- Hene, Birgitta. 1984. "Den dyrkade Lasse och stackars lilla Lotta". *En syntaktisk-semantisk studie av personbeskrivande adjektiv och adverb i populära ungdomsböcker*. Umeå: Acta Universitatis Umensis.
- Hene, Birgitta. 1998. Attributiv ålder och predikativ glädje. I: *Svenskans beskrivning* 16, red. av Per Linell, s. 202–219. Linköping: Universitetet i Linköping.
- Hoey, Michael. 1997. From concordance to text structure. New uses for computer corpora. I: *PALC '97. Proceedings of Practical Applications of Linguistic Corpora conference*, red. av Barbara Lewandowska-Tomaszczyk & James Melia, s. 2–23. Lodz: Lodz University Press.
- Hoey, Michael. 2005. *Lexical priming. A new theory of words and language*. London: Routledge.
- Hoey, Michael. 2009. Corpus-driven approaches to grammar. I: *Exploring the lexis-grammar interface*, red. av Ute Romer & Rainer Schulze, s. 33–48. Amsterdam: John Benjamins.
- Hunston, Susan. 2002. *Corpora in applied linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hunston, Susan & Gill, Francis. 2000. *Pattern grammar. A corpus-driven approach to the lexical grammar of English*. Amsterdam: John Benjamin.
- Jones, Susan och Sinclair, John. 1974. English lexical collocations. A study in computational linguistics. *Cahiers de Lexicologie* 24 (1), s. 15–61.
- Kishner, Jeffrey M. & Gibbs, Raymond W. 1996. How "just" gets its meanings. Polysemy and context in psychological semantics. I: *Language and speech* 39, s. 19–36.
- Kotsinas, Ulla-Britt. 1998. *Norstedts svenska slangordbok*. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Leech, Geoffrey. 1974. *Semantics: the study of meaning*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Lehecka, Tomas. 2012. Probabilistisk syntaktisk analys av engelska adjektiv i svensk tidningstext. I: *Maal og Minne* 1 (2012), s. 72–109.
- Malmgren, Sven-Göran. 1990. *Adjektiviska funktioner i svenskan*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Malmgren, Sven-Göran. 2003. Begå eller ta självmord? Om svenska kollokationer och deras förändringsbenägenhet. I: *Språk och stil* 13, s. 123–168.
- Manning, Christopher D. & Schütze, Hinrich. 1999. *Foundations of statistical natural language processing*. Cambridge (MA): MIT Press.
- Moberg, Lena. 2000. *Nyordsboken. Med 2000 nya ord in i 2000-talet*. Stockholm: Svenska Språknämnden.
- Nationalencyklopedins ordbok*. Nätupplagan. <http://www.ne.se/>.
- Noreen, Adolf. 1904. *Vårt språk. Nysvensk grammatik i utförlig framställning. 5. bandet*. Lund: Gleerups.
- Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal*. 2001. 3 uppl. Stockholm: Norstedts ordbok.

- O'Donnell, Mick. 2007. UAM Corpus Tool 2.0.
Url: <http://www.wagsoft.com/CorpusTool/>.
- O'Keefe, Anne & McCarthy, Michael. 2010. *The Routledge handbook of corpus linguistics*. New York (NY): Routledge.
- Oxford English Dictionary*. Nätupplagan. <http://www.oed.com>.
- Rosqvist, Bodil. 2011. *Strängt upptagen och fast besluten. Beskrivningen av kollokationer i SAOB*. MISS 64 (Meddelanden från Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet).
- SAG = Teleman, Ulf, Staffan Hellberg och Erik Andersson. 1999. *Svenska akademiens grammatik*. Stockholm: Svenska akademien.
- Scott, Michael. 2009. WordSmith Tools 5.0.0.237. Liverpool: Lexical Analysis Software.
- Sinclair, John McH. 1987. Collocation. A progress report. I: *Language topics. Essays in honour of Michael Halliday, vol. 2*, red. av Ross Steele och Terry Threadgold, s. 319–331. Amsterdam: John Benjamins.
- Sinclair, John McH. 1991. *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Sinclair, John McH. 1996. The search for units of meaning. I: *Textus IX*, s. 75–106.
- Sinclair, John McH. 1998. The lexical item. I: *Contrastive Lexical Semantics*, red. av Edda Weigand, s. 1–24. Amsterdam: John Benjamins.
- Sinclair, John McH. 2004. *Trust the text. Language, corpus and discourse*. London: Routledge.
- Stefanowitsch, Anatol & Gries, Stefan Th. 2003. Collostructions. Investigating the interaction of words and constructions. I: *International journal of corpus linguistics* 8, s. 209–243.
- Stefanowitsch, Anatol & Gries Stefan Th. 2005. Covarying collexemes. I: *Corpus Linguistics and Linguistic Theory* 1, s. 1–43.
- Stefanowitsch, Anatol & Gries Stefan Th. 2009. Corpora and grammar. I: *Corpus linguistics. An international handbook*, red. av Anke Lüdeling & Merja Kytö, s. 933–951. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Stubbs, Michael. 1995. Collocations and semantic profiles: On the cause of the trouble with quantitative studies. I: *Functions of language* 2, s. 23–55.
- Stålhammar, Mall. 2003. *Engelskan i svenskan. 2, Engelska lånord under 1900-talet*. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket.
- Svensén, Bo. 2004. *Handbok i lexikografi. Ordböcker och ordboksarbete i teori och praktik*. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Svenska Akademiens ordbok. Ordbok öfver svenska språket utgifven av Svenska Akademien 1893–*. Nätupplagan. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>.
- Svenska akademiens ordlista över svenska språket*. 2006. Stockholm: Norstedt.
- Xiao, Richard & McEnery, Tony. 2006. Collocation, semantic prosody, and near synonymy. A cross-linguistic perspective. I: *Applied Linguistics* 27, s. 103–129.